

REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrise nu se retrimite.
INSERTATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf.,
Rux. Augenthaler & Emmerich
Loeser, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsebet-közt).
PREȚUL INSERTIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tariful
și învalia. — **RECLAME** pe
pagina 8-a o serie 20 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXVIII.

„GAZETA“ iese în lume care și
Abonamente pentru Austro-Ungarie:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
M-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumă la toate ofi-
cele poștale din țară și din
afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 6 cor.
Cu dăruirea în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 37.

Brașov, Joi 17 Februarie (2 Martie).

1905.

O răfuială.

IV.

Intr'un articol intitulat „For le-
gal“, prin care „Telegraful Român“
vrea să documenteze, că diarul nos-
tru n'ar fi consecvent, fiind-că ar fi
pretins dela adunarea din 10 Ianuarie
a. c. mai mult de cât dela adunările
său conferențele noastre electorale din
anii trecuți, el dăce între altele:

„In ce privință s'a făcut aba-
tere dela trecut și in ce privință s'a
păcătuit contra organizării de par-
tid? De ce a fost for legal adunarea
dela 1881, și nu e for legal cea din
anul acesta, electorală și una și
alta? Să ni-se spună mai lămurit
pentru ca să scim și noi....“

Constatăm înainte detôte, că
cuvintele „For legal“, cari pot da
loc bănelui, ce de-atâtea ori au ma-
nifestat adversarii noștri, prețin-
dând, că noi Românii am atribui
conferențelor noastre naționale o im-
portanță mai mare decât ar fi ba-
sată în împrejurările reale și în legi,
nu le-am întrebuințat noi, ci le-a
pus in curs inuși „Telegraful Ro-
mân“, când a comunicat cetitorilor
săi o pretinsă aserțiune ce ar fi fă-
cut-o d-l A. Mocsonyi asupra com-
petenței de a reprezenta partidul na-
țional român, a adunării din Ianuarie
a. c., cu privire la care „Tel. Rom.“ a
recunoscut mai în urmă, că a fost
o născocire. Nu de „for legal“ pôte
fi deci vorba in cazul de față, ci
numai de „for competent“.

Adecă ce vrea să dovedescă
„Telegr. Rom.“ in articolul său a-
mintit? Că tôte conferențele noastre
politice au fost conferențe electorale
și că ca electorală a fost conche-
mată și conferența trecută de la Si-
biu. Mai mult, vrea să dovedescă
printre ele, cum dăce Românul, de
ore-ce nu-i dă mâna să se pronunțe
apadictic, că conferențele fiind elec-
torale, ar urma de sine să se pre-

senteze la ele alegătorii ori delegații
alegătorilor fără considerare la cre-
deul lor politic, care va să dăce fără
a se face deosebire dacă sunt nu-
mai electorali ori și naționali.

In acest punct se concentrează
totul. Este *punctum saliens* al cestiu-
nei dăspre care se tractează.

Cum-că „Telegr. Român“ se
mulțumesc in jurstările actuale cu
calitatea electorală a membrilor adu-
nărilor noastre politice și nu mai
stăruie mult și pentru cea națională,
o documentează prin faptul, că stăruie
să se delătore programul național
de la 1881, care a dat și partidului
ce l'a stabilit caracterul de partid
național, și să fie inlocuit c'un pro-
gram pentru toți, c'un program pe
care să-l pôta subscrie toți Românii,
cei bogăți ca și cei săraci, vlădicii
ca și crâșnicii, cei cu congruă ca și
cei fără congruă, profesorii și dă-
călii mai binișor salariați ca și cei
avisați la întregirea salarelor, ômenii
băncilor ca și micii zarafi și negu-
tători etc.

„Conferențele noastre din trecut
pe basa legii electorale s'au ținut și
tôte au fost adunări electorale“ —
scrie „Tel. Rom.“ Așa este. Numai
de un lucru uită, său se prefăc-a-
uita cei de la foia sibiană, că a-
ceste conferențe electorale, începând
de la cea din anul 1881, au încetat
de a fi simple adunări electorale și
au devenit adunări ale partidului
înființat atunci cu o proprie organi-
zațiune pe temeiul unui program
național.

Nu era de lipsă ca „Telegr.
Român“ să vină să ne dovedescă
cu acte, că conferențele noastre s'au
ținut pe basă electorală. Dér decât a
aflat de lipsă să producă acte, a-
tunci trebuia să fie ceva mai pre-
caut și să nu se dea de gol, că vré
să păcălescă pe cetitorii săi. Nu e
adevărat, că conferența de la 1881
a fost convocată numai in scopul
„ca Românii să-și precizeze atitudi-

nea față cu alegerile și că alt scop
adunarea n'a avut“. „Telegr. Rom.“
citeză ca document pentru această
convocarea subscrisă de Nicolae Po-
pea și George Barițiu, adresată ale-
gătorilor români din Transilvania,
dér o citează și pe această necomplet,
eliminând un pasagiu insemnat din ea.
Inse nu această convocare a deter-
minat caracterul conferenței de la
1881, ci convocarea ce s'a făcut cu
8 zile mai târziu, la 9 Martie 1881,
și care a fost subscrisă de mai mulți
bărbați de frunte din Transilvania,
Bănat și Tera ungurească și a fost
adresată către alegătorii români din
Transilvania și Ungaria.

In această convocare tot pe ziua
de 12 Maiu 1881 se înșirau ca
obiecte ale conferenței nu numai sta-
bilirea atitudinii alegătorilor români
față cu alegerile dietale, ci indeosebi
organizarea partidului național și sta-
bilirea unui program de acțiune a Ro-
mânilor din Transilvania și Ungaria.

Dacă „Telegr. Rom.“ făcea is-
torie conscientioasă, atunci nu era
permis să trecă cu vederea această
convocare, care a determinat acti-
vitatea conferenței din 1881 și tre-
buia să mărturisescă fără încurajă-
re, că de la 1881 s'au schimbat trebu-
rile fundamentale și, din electorali ori
naționali *ad libitum*, membrii confe-
rințelor noastre au devenit mădula-
rele unei organizațiuni bine definite
de partid, care nu mai admitea in
sinul ei decât aderenți *necondițio-
nați* ai programului național ro-
mân de la 1881.

De ce s'a făcut la 10 Ian. aba-
tere dela trecut, și in ce privință s'a
păcătuit in contra organizării de
partid, „Tel. Rom.“ pôte să deducă
inuși de aici in mod destul de clar
și limpede.

Cu tôte aceste suntem gata a-
veni in ajutor in vre-o doi articoli
viitori, in cari vom vorbi despre con-
ferențele noastre.

Brașov, 16 Febr. v. 1905.

Anglia și cestiunea macedoneană. Cu
prilejul discuțiunei adresei in camera co-
munelor din Londra, subsecretarul de
stat la afacerile străine, contele Pery, a
declarat că guvernul engles nu e satis-
făcut de mersul executărei reformelor in
Macedonia, dér nu vrea să spună, că ac-
țiunea această a isbutit deși guvernul turc
a opus la esecutarea reformelor o resis-
tență pasivă. In adevăr acțiunea comite-
telor revoluționare este cauza principală a
mersului lent al reformelor. Anglia se si-
lesce să sprijine sforțările Austro-Ungariei
și ale Rusiei și de acord cu aceste puteri
va merge înainte fără e face o politică
isolată.

— **Balfour** a declarat că Anglia
va rămâne in concertul european și că nu
va întreprinde nimic contra voinței Aus-
tro-Ungariei și a Rusiei.

In ultimul consiliu de miniștri român s'a
decis, precum se anunță din București, ca
prin mesagiul regal să se anunețe urmă-
torele proiecte, cari urmăză să se voteze
in sesiunea actuală a camerelor române:
budgetele, convenția comercială cu Ger-
mania, legea drumurilor și legea pătulelor
de rezervă. Cu privire la legea din urmă
se știe, că d-l I. Lahovari continuă a
aduna materialul de lipsă pentru studiarea
acestei cestiuni. In acest scop pe lângă
datele cerute reprezentanților României
din Serbia și Bulgaria, d-l I. Lahovari a
însărcinat pe mai mulți funcționari ai mi-
nisterului de domenii, să transcrie mai
multe broșuri românesce scrise cu litere
cirilice cu privire la această condițiune.

Resultatul balotagiilor pentru colegiul
I de senat. Lună s'au făcut in șese județe
alegeri între candidații rămași in balo-
tagiū.

Au reușit 6 guvernamentali in ju-
dețele Vlasca, Mehedinț, Râmnic-Sărat
Suceava și Dorohoiu, ér in județul Vaslui
a reușit căp. G. Văleanu liberal-disident.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Ioan Artemie Anderco.

(Conferență despre un scriitor din Maramureș)

De Dr. E. Dalanu.

— Fine. —

2. Volumul al doilea, format 8° cu
185 pag. e intitulat: „Viszamelekezések“
și e scris cu condeiul într'un stil frumos
literar unguresc in 1871 in Borșa. Cu-
prinde așa dăcând autobiografia lui An-
derco până la anul acesta. Volumul e im-
podobit cu tabloul conșcolarilor săi din
clasa VIII, pe cari îi numără pe toți, ca-
racterisând pe fie-care in câte-va șire. O
scriere, care ar merita să se tipărescă și
unguresc in vre-un jurnal și pe care am
de gând s'o traduc într'un în românesce,
cuprindând interesante date asupra stărilor
din Maramureș.

3. „Diarul lui Artemiu Anderco Ho-
morodeanul, student in anul I de medicină.
1872. Turin.“ — Acesta e titlul primului

volum de memorii cu care începe a scrie
românesce. Cuprinde 256 pagini 8° mare
și e împodobit cu portretul din 14 Febr.
1872. Legat frumos ca și celalte, diarul e
provădut și cu indice din care amintesc
numai câți-va titlii, pentru a se vedé cam
ce cuprinde:

Cătră tine, geniul limbei. Istoria lunii
Ianuarie. — Carnavalul. — A murit Rivoli.
— Escursiune științifică. — Ultima lec-
țiune din limba română. — Instrucțiunea
noastră. (Ideile autorului asupra instruc-
țiunei din gimnasia, critică, care și astăzi
își are valôrea.) — „Dorul și speranțe“.
(O carte a lui Drăgescu). — Pistoia. —
Turnul lui Catilina. — Dante. — Evreii.
— Florența. — Despărțirea de Drăgescu.
— Studiile mele. — In Decemvrie. — Ul-
tima și a anului.

In scrierile aceste se resimte foarte
mult influența limbei italiene. Invețând
de-odată și românesce și italiene, au-
torul de multe ori e prea influențat de
limba italiană, ceea-ce e esplicabil, dér cam
supărător. Ideile lui sunt însă atât de ori-
ginale și expunerea atât de vie, încât ce-

litorul trece ușor peste aceste italianisme
și simte o plăcere cetind.

4. „Diarul“ pe anul 1873. Cuprinde
mai ales călătoriile prin România. Fiind
scris cu cerusă și in grabă mare, e greu
de cetit, mai cu sémă că nu e nici pu-
risat, nici compactat.

5. „Mozaic literar“, 1871—1873, astfel
se intitulă volumul al 5-lea, compactat,
tot așa de mare ca și cei de sub Nr. 3.
E un adevărat mozaic, cuprindând tot
felul de notițe, excerpte și studii. La in-
ceput are un dicționar de cuvinte străine
și cuvinte populare. Se vede că datéză, de
când studia limba română și italiană. Își
insemnă apoi pe paginile următoare, frase
din povești populare și din tot felul de
scrieri celebre clasice și moderne, străine
și românesce. Pe câteva pagini însemnă
material folcloric din Maramureș și pro-
vincialisme din Maramureș. In „abecedarul
femeilor“ găsim înșirate in ordine alfa-
betică tôte epitele plăcute și neplăcute,
galante și negalante ce se dau, ori s'au
dat femeilor. In „absurdități lingvistice“
notéză frasele acelea in adevăr urite, pe

cari mulți din inteligenții noștri le mai
întrebuințéză și astăzi gândind unguresce
și traducând servil românesce. Urméză
apoi o serie lungă de excerpte, cari do-
vedesc despre bogăția lecturii sale, din
Virgil, Horațiu, Mazzini, Mantegaza, Dante,
Ossian, Odobescu, Bolintinean etc. In cea
mai curioasă amestecare vin aci citate din
articole de diare și din opere seculare
indicând pretutindenea isvorul. Astfel se
întâlnesc unul după altul in ordine capri-
țiosă: Omer și Moise, Drăgescu și Ieremie
Profetul, Mihail Cirlea, Dante, Iosif Vulcan,
Slavici, Mazzini, Bolintinean și Ciro Spon-
toni. Cartea lui Ciro Spontoni tipărită in
Veneția la 1658 a căutat-o in biblioteca
națională din Florența și notéză din ea
tôte pasagele, ce ne interesează. Tot ase-
menea se vede, că a studiat și cartea lui
Simpliciano Bizozeri: „Notitia particolare
di Regio d'Ungheria, Croatia e Principato
di Transilvania“. In sfârșit „Mosaicul li-
terar“ se încheie cu un dicționar etimo-
logic medical, ceea-ce unui medicinist îi
șade foarte bine.

6. Tot din 1872 are un volum micuț

Aprecieri asupra crizei ungare.

Correspondentul din Budapesta al ziarului »N. Fr. Pr.« după ce constată, că criza ungară se află d'abia la începutul începutului, face următoarele aprecieri:

Se dice, că în cursul negocierilor ar fi fost un moment, când după comunicările unor persoane bine informate, Coróna ar fi fost dispusă a face concesii principiale, cari acordate la timp potrivit, ar fi oferit partidului independist posibilitatea de a se declara pentru pace.

Aceste concesii ale Coróniei, considerate deja ca dobândite, constau în admiterea lucrărilor preliminare pentru teritoriul vama independent, care se se înființeze într'un termen fix, și în promisiunea, că toate drepturile națiunii acordate prin lege în cesiunea armatei, se se valoreze acum fără rezervă. Precum se vede acesta ar fi fost o achitare în rate, ticlăuită diplomaticesce, însă care ar fi fost acceptată.

De-odată însă s'a schimbat atmosfera în Burgul din Viena. Ce influențe s'au putut valora acolo, pentru a produce această schimbare, firesc, nu se poate constata. Este însă o bănuială ofensătoare și în tot cazul ridicolă, când partidul independist alurează de intrigele contelui Tisza și Khuen-Hédervary.

Antagonismul tradițional al cercurilor de curte s'a arătat de repetate ori destul de tare spre a împedea chiar și aspirațiunile legitime ale Ungurilor. Așa se colportă și acum vorbele negarantate ale unui demnitar de curte influent, care ar fi dis, că actualmente nu s'ar putea acorda concesii unui ministeriu Kossuth-Apponyi, fiindcă ar fi primejdie de a se pune concesionile în practică.

Pe lângă asemenea concepțiuni, firesc, soluțiunea crizei, este de neașteptat. Necunoscutul în ecuațiunea, ce se pare de neresolvat, s'ar putea găsi după cum se crede aici, foarte repede, numai se fie puțin bunăvoință. Acest necunoscut ar fi satisfacerea, fie măcar parțială, a dorințelor »națiunii!« Cu permutări personale a deciziunilor influente nu se pot împăca antitezele existente. Prin schimbarea medicului nu se poate vindeca boala. Trebuie schimbată terapia.

In Viena, misiunea contelui Andrassy este considerată în cercurile politice ca terminată. Contele Andrassy în ultima sa audință n'a făcut nici o propunere concretă, ci a raportat simplu monarhului, că el nu e în stare a constitui nici ministeriu de tranziție, nici de coalițiune.

După ce funcțiunea contelui Andrassy de a fi intermediator în calitate de homo regius a încetat, lumea politică așteaptă ca ministrul-președinte, care girază afacerile, se fie chemat la Majestatea Sa spre a face propuneri în privința persoanelor, cari vor trebui chemate. Nu este imposibil, ca

numărul chemărilor se fie mare și se poate, că monarhul în stadiul actual al crizei se va duce personal la Budapesta.

Austriacii, Maghiarii și armata.

În ședința de la 27 Februarie a camerei seniorilor austriaci, prințul Carol Auerberg a ținut un remarcabil discurs cu privire la situațiunea actuală în monarhie și mai ales cu privire la armată. Vom resuma în următoarele discursul prințului Auerberg:

E fapt, dize oratorul, că de la 1903 încôce principiile fundamentale față cu armata s'au schimbat esențial. În înțelesul lor de până acum numai împăratul era îndreptățit și lui singur i-a fost rezervat să hotărască asupra limbei de comandă și a organizației interne a armatei comune. Principiile acestea au fost întorse însă cu fundul în sus prin aceea, că pe terenul cesiunilor militare a pătuns în Ungaria violența politică în forma, că domniulul comun a fost împiedecat în exercitarea drepturilor sale constituționale maghiare până atunci, până când n'a făcut Maghiarilor ore-cari concesii pe terenul, pe care noi li susțineam exclusiv pentru comanda supremă a împăratului. Acestă limitare a libertății coróniei pe terenul comădei supreme s'a potențat prin aceea, că acele concesii s'au făcut atunci unei majorități parlamentare, ér de atunci încôce majoritatea s'a format din minoritatea parlamentară, deci de acum înainte expresiunea voinței acesteia, este expresiunea întregii voințe de stat maghiare. Față cu acesta a lucra aici nu e nici potrivit, nici corect. Locul și timpul lucrării ar fi fost în ultima delegațiune. Ea ar fi avut datoria a stabili, că baza de la 67 se se modifice legalmente, ori ar fi trebuit să se lase, ca altă forță politică să se potă amesteca în conducerea supremă.

Nu cred, că în urma tăcerii de atunci a delegațiunii austriace, ea se fie salvată pentru tot-deuna de necesitatea de a lucra la timpul său. De acum înainte comanda supremă într-o parte a armatei rămâne valabilă cum o prevăd legile pactului. Cealaltă parte (din Ungaria) a armatei va fi expusă punctelor de vedere politice și naționale. Partea, care intră de aici (din Austria) în armată, își va jertfi sentimentele sale naționale și politice; din contră însă cealaltă parte (ungară) e obligată a și introduce și valida sentimentele sale naționale în organismul armatei comune.

Este esclus, ca o astfel de stare se fie permanentă. Ea nu poate se fie de cât începutul unei dezvoltări ulterioare în organizația armatei, ér această dezvoltare poate se ajungă la ori-ce, numai la acea armată nu, ce a fost stabilită la 1867 în privința

comună. Și o astfel de armată, decât starea actuală va fi statornică, va deveni din monarhică o armată parlamentară, care va provoca separația pe teren militar. Din momentul când alte forțe politice au pătuns pe terenul comădei supreme s'a decis, că armata nu mai poate exista în forma ei veche.

Trebuie se ne temem, că influința noastră pe acest teren va fi mai slabă, decât presiunea puternică a reprezentanței populare maghiare. Dér vechei Austro-Ungarii nu-i trebuie altă armată și alt spirit. O monarhie, care constă din două țări, nu se poate apăra cu succes decât printr-o armată comună. Și cu toate acestea, trebuie chibzuit, decât nu cumva o armată administrată din două puncte de vedere deosebite, nu garantează ore mai multă apărare, decât o armată comună ce stă pe base subrede și căreia acum dintr-o parte, acum dintr'alta i-se refuză contingentul de recruți.

Oratorul asemănă raporturile dintre Austria și Ungaria cu o firmă comună. Două lucruri însă nu se pot nega: Austria tot-deuna va fi mai tare în privința economică, decât Ungaria, ér acesta va fi tot-deuna mai tare în privința politică, decât Austria. Incheie dîcînd, că pe terenul acestei Ungariei trebuie se i-se facă ore-cari concesii și că asupra acestei chestii trebuie se se vorbească franc și liber.

Ministrul Landwehr-ului conte Wellersheimb declară între altele, că lăte dispozițiunile privitoare la conducerea, comanda și organizația internă a armatei, privesc exclusiv pe împăratul și că acest punct de vedere trebuie susținut. Armata n'are cuvânt în politici. Ea avînd înaintea ochilor pururea tradițiile glorioase, privesc cu neștrămutată credință și devotament numai la comandantul ei suprem.

„Naționalitățile.“

Revista politică »Magyar Közélet« reunează ultimile trei pasaje din articolul de fond al »Gazetei Trans.« Nr. 30. unde s'a dis, că aceeași revistă »constatase« lipsa de forțe la naționalități și s'a arătat tot-odată contradicția de care s'a făcut culpabilă »M. Közélet« când mai înainte reclama mereu măsuri excepționale față cu Românii, al căror progres dîcea, că amenință hegemonia Maghiarilor. N'ar trebui se uite »M. Közélet«, dîceam noi atunci... că ceea ce s'a petrecut la alegeri sub pretinsa generoasă tolerare a guvernului Tisza..., nu poate fi privit ca rezultat al încordărei forțelor națiunii noastre, care ca și până acuma este și astăzi în imposibilitate de a și manifesta liber voința sa. — După ce a resumat cele de mai sus, »M. Közélet« susține cu emfază, că tocmai ea a fost aceea, care în număröse articole cu date statistice ar fi »dovedit« slăbiciunea și decadența tendin-

țelor de naționalitate. Ér decât a publicat și articole de acelea, cari bona fide susțineau vitalitatea și expansiunea naționalităților, tot-deuna și-a făcut observările, arătând, că datele nu prezintă starea reală. Apoi continuă:

»Datele favorabile aspirațiunilor naționalităților, pressa naționalităților le-a reprodus cu bucurie, însă despre combaterea acelora a tăcut. Ér când am relevat acest lucru, tocmai »Gazeta Transilvaniei« a fost aceea, care a binevoit a-ne publica o parte din combatere, premînd că în sfîrșit cu statistica ori-ce se poate dovedi. Va rămîne o enigmă vecinică, de ce nu le-a venit în minte, on. confrăți, obiecțiunea această datată din epoca de copilărie a științei statistice, atunci când au prezentat cetitorilor lor datele favorabile.

»Nu corăspunde adevărului nici aceea, că noi am recomanda mijloce violente pentru soluțiunea cesiunii naționalităților. Am accentuat în diferite rînduri, că unitatea statului ungar și caracterul național-maghiar al lui, care iese din ce în ce mai mult în relief, nu este decât o evoluțiune firească. Suntem de părere, că politica care în țera această, abstrăgînd de la ori-ce considerațiuni de rasă (ceea-ce este imposibil), ar privi numai ceea-ce este bun, folositor, în interesul public, ar promova nu se poate mai strașnic evoluția în direcție națională-maghiară, deore-ce caracterul maghiar cât se poate mai desăvîrșit al acestei țări însemnă independența cât se poate mai deplină a țării, unitatea ei și puterea ei cât se poate mai mare. prin urmare este identic cu prosperitatea morală, spirituală și economică a cetățenilor și vice-versa.

»M. Közélet« spune mai departe, că nu aprobă violarea drepturilor legale a cetățenilor, fie ei de ori-ce limbă. Spre a evita această, calea cea mai bună ar fi după »M. K.«, ca concetățenii nemaghiari să satisfacă datorii morale (fidelitate, iubire, respect pentru constituțiune) față de statul istoric ungar. În acest caz se fie sigur, că adevărații Maghiari li vor părtini, de decâte-ori vor avea vr'un gravamen real.

»In sfîrșit — continuă »M. K.« — decât sfortările naționalităților s'ar fi întărit în adevăr în secolul expirat, ideia națională-maghiară avisată la forțele proprii și silită a sta în luptă cu un adversar puternic estern, n'ar fi făcut o cale triumfală atât de miraculoasă, cum a făcut. Decă naționalitățile ar fi fost mai tari decât Maghiarii încă înainte cu 40 de ani, după Königrätz, Majestatea Sa n'ar fi întăbat ce doresce minoritatea maghiară de 40%, ci ar fi întăbat care este dorința trupelor unite a naționalităților, ar fi întăbat cele 60% de majoritate covîșitoare.

»Ceea-ce privesc afirmațiunea, că actualul sistem electoral face imposibil Românii a se reprezenta în dietă cu număr corăspundător, trebuie se spunem că această

de note istorice »cercetări asupra originii Românilor«, »Studii asupra Românilor im-prăștiati«, apoi notițe forte felurite, printre cari mai cu sîmă un catastich de cărți interesante lingvistice și istorice în diferite limbi, pe cari s'au le-a cetit, ceea-ce ar fi prea mult, s'au și-l-ea însemnat anume ca se le consulte.

Din aceste notițe se vede, că de adînc și cu ce pasiune mare s'a dedicat studiului limbei române și peste tot filologiei. Din ele apare, că a studiat deci de opere celebre, dintre cari voiți aminti câte-va: C. von Reinhardtstodner: Die italienische Sprache und ihre Dialekte; Halle A.S. 1869. — A Zuccagni-Orlandini: Dialecti italiani 1864 Firenze. — T. Mommsen: Die unteritalienische Dialekte. Leipzig 1850. — D. Camarda: Cramatologia comparata sulla l'albanese. Livorno 1864. — F. Rossi: Regole grammaticali della l'albanese. Roma 1866. — I. von Hahn: Albanesische Studien, Iena 1854. — Apoi scrieri filologice de Leskien, Miklosich, Chodzko, Aichow, Malouf, Fr. Bopp (Gramatica comp.), W. Corssen (Limba Etruscilor), Hugo Schuchardt

(Vocalismul vulgarei latine), E. Renan (originea limbei), E. Stengel, »Romania« lui Gaston Paris (1872), Biondelli, A. Dante (1529), Gelmetti (Dialectul Florentin), H. Cocheris, G. Spann, etc. etc.

7—8. Aci trebuie se număr »Diarul« pe anii 1874—1875—1876, căte un volum puternic cuprîndînd mai ales descrieri și impresii din călătoriile sale: Roma, Paris și alte părți. Aceste constituiesc grosul activității literare a lui Anderco, dér se cîtesc cu greu pentru scrisoarea nervoasă și pitigăiată, care arată o grabă extraordinară a autorului.

10. »Diarul« din 1877, ultimul an al activității și vieții sale, care însă nu este complet și nici nu este legat.

Pentru a se vedé stilul lui Anderco în acest din urmă an al scrierilor sale, voiți cita începutul diarului din 1877, o scrisoare, pe care o adresăză din Roma în 4 (16) Ianuarie către sora sa Izabela măritată Dan din Bacicoice (Maramureș).

Și din aceste câte-va pagini se poate cunoște sufletul delicat, simțitor, dulce și românesc al lui Anderco. Așa ni-se prezintă în toate scrierile sale. O personalitate mar-

cantă, cu totă tineretă sa, un spirit viu, ager și agil, care nu se îndestulesce cu studiile carierei, ce avea se-i dea pînea, ci se adîncesc în problemele grele și tainice ale limbilor, mai ales ale limbii și istoriei Românilor.

Mai presus de toate reiese energia sentimentului său național, românismul acela viguros, avîntat spre orizonturile largi ale rasei, care caracterisează epoca anilor 1870.

Ori încătrău umblă, el se simte un reprezentant al intereselor românesce. Cu bărbăție caută se se pună în relații cu bărbăți importanți din Italia, spre a le căștiga simpatia pentru Români; cultivă prietinie caldă cu colegii săi italieni, cărora le resfiră preocupățiunile greșite despre Români, și ca se le dea convingeri nouă, se face instructorul lor de limbă românească, și li introduce în cunoscîntele literaturii noastre modeste.

Mai pe sus de toate însă Anderco este un sublim fenomen al conștiinței naționale. Crescut într-o atmosferă străină, e aproape se adormă și în el, ca în mulți, conștiința neamului său, când la adierea

aerului dulce, de libertate și latinătate, al Italiei, reînvie schinteia străbună, înăbușită, și ca recunoscută în flința sa sufletescă, el îmbrățișează cu devotament și cu o ardore cauză, care era se-l piardă și de care inconștient era se se depărteze de tot.

A observa acest fenomen în toate fa-sele lui, în totă desvoltarea lui, și a asista pas de pas la triumful sufletului românesc deșteptat la o nouă viață, — etă ce ne îmbie toate scrierile acestui blînd și curat suflet de Român maramureșan.

Revelația deplină a acestui fenomen o va face, sper, publicarea în volum a scrierilor lui Anderco. Atunci, cred, mai ales Românii din Maramureș vor primi cu drag și cu mulțumire glasul de chemare, ce le va suna ca dintr'altă lume, dér în graiul lor de pe paginile scrise de fiul mîndru al nobilului sol din patria lui Dragoș. Și vor înțelege dîr, din graiul lui, că se cade se se reîntîrca cu toții la comunitatea românească, la »composesoratul« acela al culturii românesce, unde le este rezervat locul, ca al unor »cinstiți boeri și frați«.

nu e decât o deasă accentuată, spre a induce în eror, decătră partidul liberal, care și-a trăit traiul și cu care acest partid nu are vr'un interes național-maghiar, ci numai pozițiunea proprie.

»M. K.« citează broșura lui Dr. Ludwig în care se arată, că actualul sistem electoral este favorabil naționalităților. Făcându-se un nou sistem, ori cât de drept ar fi acela, nu poate se fie decât defavorabil Românilor, ăr decă s'ar lărgi dreptul electoral, nici acesta n'ar fi în favorul Românilor, deore-ce vedem că cercurile cu majoritate covârșitoare românească sunt cele mai mamelece, ăr pe de altă parte această lărgire ar fi în profitul socialismului, ostil naționalităților (insă nu națiunei).

Este așa-dér o amăgire de sine — încheie »M. K.« — decă pressa română crede și propovăduiesce, că aspirațiile de naționalitate ar pute să prindă putere pe cale constituțională, parlamentară, căci — ori cum am învârti lucrurile — aspirațiile acestea au numai trecut, viitor însă nu.

Mișcarea revoluționară în Rusia.

Un ministru rus pentru constituțiune.

Ministrul rusesc de agricultură a prezentat, la ordinul Țarului, un memorandum asupra situațiunei interne a Rusiei și a măsurilor prin care s'ar pute restabili raporturile normale în imperiu. Ministrul e de părere, că raporturile normale și potolirea spiritelor agitate s'ar pute face numai prin convocarea unei adunări a reprezentanților poporului. Țarul a studiat temeinic memorandumul și l'a însărcinat pe ministru să elaboreze un uzaz corăspunător, respective un manifest în acest sens.

Planul revoluționarilor.

Diarul parisian „Gaulois“ și-a trimis un corespondent la Geneva, unde a avut o convorbire interesantă cu unul din conducătorii mișcării revoluționare din Rusia. Acesta i-a spus, că revoluționarii nu se tem a-și publica planurile, căci nu este putere, care le-ar pute zădărnici. Marele duce Sergiu a fost condamnat la moarte înainte cu două luni. Comitetul revoluționar l'a anunțat cu săptămâni înainte despre sorțea ce-l aștepta. Trepov n'a câștigat nimic prin aceea, că ora executării lui n'a sosit încă. Comitetul din Petersburg va avea de grije și generalul nu va scăpa. Lui Trepov i-s'a destinat un loc bun pe lista roșie, ce au alcătuit-o membrii comitetului.

La primul loc în listă e numele marelui duce Vladimir, apoi marele duce Alexe, al treilea e Trepov. Țarul nu figurează pe lista comitetului. Deocamdată vor fi nimiciți cei din jurul lui.

Jidovii și Țarul.

În orașul Feodosia muncitorii jidovi s'au pus în grevă. Directorul unei fabrici s'a dus la ei, ca să-i someze a relua munca. Jidovii distribuiau tocmai atunci proclamațiuni revoluționare, apoi au eșit pe strade și au silit și pe alți muncitori să intre în grevă. Unul din oratorii jidovi a strigat: „Jos Țarul! Se fie ca în străinătate, căci atunci și noi vom fi egal îndreptățiți“. O parte a turburătorilor s'au dus apoi la statuia Alexandru III, dăr poliția i-a împrăsciat. Vădând creștinii din oraș obraznicia jidovă, s'au amestecat printre jidovi și începură să-i scarmene strâșnic, strigând: „Măi sunt în Rusia omeni, cari se apere pe Țarul“. Un jidov a fost omorât. Șeful poliției a fost amenințat de jidovi cu moartea.

Răsboiul ruso-japonez.

Luptele din Manciuria.

Flancurile extreme răsăritene ale adversarilor sunt încă în luptă continuă violentă. După-ce Japonessii au ocupat colina-Bereznev, pozițiunea extremă sudică a Rușilor, apoi Cinhenceng, ei au luat la gônă pe Ruși, cari s'au stabilit în defileul Gugu-lin. După ultimele sciri, Japonessii, cari înainteză în trei colone mari, au început alaltăeri să atace defileul. Etă scirile telegrafice mai nouă:

După o depeșă din Londra (27 Febr.) Sâmbăta trecută s'a ținut în Tokio un mare consiliu militar presidat de mareșalul Yamagata. Ministeriul de război a trimis apoi mareșalului Oyama instrucțiuni definitive pentru continuarea războiului. În

Tokio e generală credința, că înaintarea Japonessilor însemnă o acțiune pe întreaga linie. În luptele aceste se dice că au participat trupe de ale lui Kuroki comandate de generalul Kamimura.

Generalissimul Kuropatkin telegrafiază la Petersburg cu data de 26 Februarie: Inimicul a continuat atacul contra trupelor noastre de la Cinhenceng și a impresurat două laturi ale trupelor, mai ales însă partea din dreapta, Japonessii au înaintat și contra Kantulin impresurând aripa noastră stângă, însă am respins toate atacurile îndreptate contra defleurilor Tan-gon și Beidalingon. Colonelul Gorskiy a fost rănit la cap. Cazacii siberiani au opus o rezistență îndrjită sub comanda lui Baumgarten. Am respins atacul Japonessilor la Baniapudza.

Din Niuswang se depeșază: După sciri din sorginte chineză necontrolate, lupta urmează pe întreaga linie. Mai violentă e la aripa dreaptă japonească, unde Kuroki înaintând spre nord, amenință să atace pe Ruși la spate de-alungul căii ferate. O armată japonească separată înainteză dinspre sud-vest spre joncțiunea căii ferate rusești. Japonessii bombardază pozițiunile rusești cu tunuri de calibru mare.

SCIRILE ȚILEI.

— 16 Februarie v.

Deputații dietei ungare grupați după ocupațiunea lor. La alegerile recente pentru camera ungară au fost aleși 5 miniștri, 7 funcționari ministeriali, 40 funcționari comunal și publici, 105 avocați, 15 preoți, 17 profesori, 10 ofițeri pensionați, 5 literați, 7 ingineri, 8 jurnaliști, 2 medici, 1 farmacist, 1 pictor, 6 comercianți și industriași mari, 188 proprietari mari (dintre cari 120 cu mai mult de 300 jugăre pământ și 60 cu mai mult de cât 1000 jug.) și 2 țărani.

Deputați evrei în camera ungară sunt cu totul 21, cari se repartizează asupra diferitelor partide în următorul mod: Partidul liberal dispune de 7 deputați evrei și anume: Geza Desi, Julius Markbreit, Sigmund Nemes, Moritz Reval, Julius Rosenberg, Paul Sander și Josef Vessi. Partidul independist numără 11 perciuanați în persoanele deputaților: Samuel Bakonyi, Edmund Barta, Sigmund Farkashazi, Samuel Kelemen, Eugen Molnar, Alexandru Nagy, Aladar Rajk, Aladar Somogyi, Moritz Szatmari, Michael Szunnyog și Samuel Visontai. Partidul n-ou patronat de Banffy se bucură de un singur deputat evreu Ignatz Bartha; din partidul democrat fac parte numai 2 deputați, ambii evrei W. Vazsonyi și Adolf Leitner. Social-democratul Mezöfi e de asemenea din neamul lui Israel. Afară de acești 21 jidovi mai sunt încă vre-o doi »botezați«, cum e Max Falk etc.

În camera magnaților sunt următorii 6 evrei: S. Brody, F. Chorin, A. Deutsch, S. Kornfeld, K. Szabo și Leo Lanczy.

Părechea regală română va pleca pe la finele lunii Martie la Abbazia, unde vor lua reședința până în primele zile ale lunii Mai.

Expoziții agricole regionale. La ministerul român de domenii se lucră la alcătuirea unui proiect pentru organizarea de expoziții agricole regionale în totă țera. Vor fi în total 16 expoziții, adică câte 2 județe la fie-care expoziție. Ministerul de domenii va acorda și premii în bani sâtenilor. Expozițiile nu vor începe a funcționa de cât în anul 1907.

Pentru masa studenților români din Brașov au intrat de la biserica sfintei Adormiri din Brașov-Cetate din »Fondul iubiților reșoși« ajutor anual cor. 90. — Lista de colecă nr. 4 a elevului de la masa stud. Iosif Mircea (cl. VIII gimn.) Iosif Morariu 5 cor., Toma Neamț 1 cor., Lazar Vraciu 1 cor., Dr. Laur Petric 2 cor., Alex. Criste 1 cor., Oprea Aurel 1 cor., Toma Roșu 1 cor., Aurelian Oprean 1 cor. Total 13 cor. Primăscă generoșii donatori cele mai căldurose mulțămite. — Direcțiunea școlilor gr. or. române din Brașov.

Numire. D-l Alexandru Bohățel notar la tribunalul din Clușii, a fost numit sub-jude la judecătoria din B. Huedin.

Expoziție de pescărie. Anul acesta se va ține în Viena o expoziție de pescărie. La această expoziție va lua parte și România, cu care ocaziune d-l Gr. Antipa, di-

rectorul general al serviciilor de pescărie, va face o comunicare asupra pescăriei.

Morte subită în oficiul central telefonic. Din București se scrie: Luni după amiazi, d-na Cornelia Maiorescu, soția d-lui Maiorescu, inspector comunal la Dudești-Ciopea, a murit subit în locul oficiului telefonic din București. Defuncta venise la telefon împreună cu tatăl ei, să ceră soțului ei, ca să trimită o trăsura la capătul liniei de tramvai din calea Dudești, cu care să poată să se întorcă acasă. Abia intrase tatăl în cabină spre a începe convorbirea, când de-odată ficei sale îi veni rău. Un impiegat al oficiului o prinse în brațe împiedecându-o astfel de a cădea jos. Parchetul fiind avisat, imediat sosită la fața locului d. prim-procuror Ciuflea și d-l Dr. Minovici medicul legist, cari constatară moartea și autorisară pe sormanul părinte să ridice cadavrul ficei sale. Defuncta era în vârstă de 27 ani și suferea de doi ani de bôla de inimă.

Nucile românești. Diarul »Express« află, că a sosit la Iași d. Schmidhammer, reprezentantul marelui case de esport berlineze Sucher & Comp., pentru a cumpăra un mare stoc de nucile românești, pentru a fi esportate în coloniile germane din Africa. Reprezentantul casei germane vră să întreprindă și exportul ouălor românești.

Princesa Luisa de Coburg nu e ne-bună. Din Paris se depeșază, că espterii psihiatri, cari aveau să judece asupra stării mentale a prințesei Luisa de Coburg implicată în cunoscuta aventură cu locotenentul Matassitsch, au dat declarația, că prințesa se află în genere în totă firea și că din cheltuelile extravagante, ce le-a făcut, nu se poată deduce, că ar fi vorba în cazul acesta de simptome psycho-patologice. Sunt destui omeni, cari au cheltuit și cheltuesc nebunesc bani și totuși nu sunt considerați de nebuni, ci cel mult de extravaganti.

Sciri măruntă din străinătate. Sublocotenentul de dragoni de Bährens-Halbach aparținător regimentului 7 de dragoni prusieni, a dispărut pe neașteptate, lăsând neplătite datoriile în suma de 400,000 mărci. Dispariția acestui ofițer produce mare senzație în cercurile aristocrate germane.

Din München se telegrafiază, că ucigașul Allramseder a fost executat luni prin gilotină. Executarea lui Allramseder condamnat la moarte pentru săvârșirea a două omoruri, a fost amânată săptămâna trecută din cauză, că ucigașul a nominat înainte de a fi gilotinat pe un altul de autor al crimelor sale. Din cauză această executarea a fost amânată. Ulterior s'a constatat însă, că Allramseder a mințit.

Din Petersburg vine scirea, că 200.000 indiviți aparținători secetă stundiste sunt gata a emigra în Canada. Cauza emigrării lor sunt persecuțiunile cărora sunt espuși din partea guvernului și a bisericăi ortodoxe.

S'a pierdut un orologiū de argint Remontoir, cu capac dublu, pe drumul de la gimnasiul român până în piață, între orele 12—1. Cel ce l'a aflat, e rugat a-l duce în Strada orfanilor nr. 27, etagiu, pe galerie.

Crescerea emigrărilor din Ungaria.

»Pester Lloyd« publică într'un număr mai recent o corespondență din Newyork, care conține date importante cu privire la numărul emigranților din Ungaria în America. Estragem din această corespondență, trimisă la începutul lunii Februarie din Newyork, următoarele amănunte:

Din datele statistice publicate de secretarul general al imigrărilor Sargent asupra numărului imigranților în luna Decembrie 1904; reiese o creștere înghrijitoare și totodată surprinzătoare a emigranților din Austro-Ungaria. În anul 1903 au sosit pe teritoriul american 20.000 emigranți, ăr în anul 1904 41.000 și îndeosebi din Austro-Ungaria și Rusia.

În Decembrie 1903 au sosit 10.431 cetățeni austro-ungari, ăr în 1904 23.433 persoane, adică o creștere de 120 procente. Din cele 23 mii emigrați fac parte 16.000 cetățeni ungari, ăr restul se recrutează îndeosebi din Galiția.

Causele emigrărilor din Austro-Ungaria — dice statistica — sunt a se căuta în împrejurările nefavorabile agricole din această monarhie, cari au fost agravate prin recolta slabă a anului 1904. La aceasta mai vine apoi propaganda cea mare, ce s'a făcut de către agenții liniilor de navigațiune. Aceasta rezultă îndeosebi din rapoartele consulilor și a funcționarilor însărcinați cu afacerile de emigrare.

Înainte de încheierea contractului cu »linia Cunard« nu s'au tolerat în Ungaria agenturi de emigrări. Acum însă, de când biroul biletelor de călătorie a luat în mână conducerea emigrărilor, aceste se țin lanț și mulți cari nu s'au gândit de loc la emigrare, sunt sfătuiți de prietini de a emigra în grupuri mai mari, reducându-li-se astfel cheltuelile după tariful stabilit. Vaporele »Ultonia« și »Slavonia« aparținătoare »liniei Cunard« au sosit săptămâna trecută cu 3400 emigranți din Fiume. Din aceștia peste 500 au fost reținuți locului și trimiși înaintea comisiunei așa numite »Special Inquiry«. În genere numărul cetățenilor ungari, opriți în drum, este foarte mare și mulți dintre ei trebuie să se reintorcă cu femeii și copii înapoi în patrie, unde și-au vândut totul.

Decă întrebă, dice corespondentul, pe funcționari, cari controlează emigrările, de cauza pedecilor, ce se pun îndeosebi emigranților din Ungaria, ei îi răspund fără incunjur, că n'ar fi permis a lăsa să se așeze în America nici un emigrant dintr-o țară în care se face speculațiune din emigrări.

Situațiunea este deci cât se poată de tristă și desolată pentru emigranții ungari. Sfătuim deci — dice corespondentul — pe toți, cari nu dispun de bani destui său de prietini în noul continent, să nu plece de-acasă, căci vor fi retrimiși.

Este datorința preoților, învățătorilor și în genere a cărturarilor noștri, de a atrage atențiunea omenilor din popor, cari vrău să emigreze, asupra acestor lucruri, ca să nu se nenorocescă și să rămână streini în țară străină și lipsiți de ori-ce ajutor și sfat.

NECROLOG. Dimitrie Manu, comerciant, după scurte suferințe ale bătrânețelor, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului Marți, în 15 (28) Februarie la orele 2 p. m. în etate de 85 ani și a ferici-tei sale căsătorii în al 58-lea an. Despre acesta ireparabilă pierdere încunoscîntăm cu inima plină de durere pe toate rudenile, amicii și cunoscuții. Rămășițele pămăntesci al scumpului nostru defunct, se vor ridica din locuința sa Strada Prundului Nr. 3, Joi în 17 Februarie v. (2 Martie n.) a. c. la orele 3 p. m. și se vor conduce spre vecinica odihnă, după ritul bisericeii gr. cat., în cimitierul capelei din Grôveri.

Brașov, 16 Februarie st. v. 1905. Fie-i țarina ușoră și memoria binecuvântată! Sofia Manu n. Deac, ca soție. Iustinian Moldovan, ca ginere. Hermine Moldovan, Valeria Moldovan, ca fice. Număroase rudenii, nepoți și nepoțe.

ULTIME SCIRI.

Milano, 28 Februarie. Corespondentul italian Luigi Barzini telegrafiază din cartierul generalului Oku, că după impresiile primite, luptele ce vor urma, au să fie din cele mai teribile. Se vor reînnoi grozăviile de la Port-Arthur. Ruși ridică cu mare zor întărituri nouă și șanturi la câte-va sute de metri depărtare de linia japonească. Marile ostilități sunt suspendate deocamdată. Rușii au început să bombardeze puternic șanturile japoneze, pe cari le-au deteriorat în mare măsură.

Londra, 28 Februarie. Se șvonesce, că Rușii vor părăsi pozițiunile de la Mukden și că se vor retrage din nou spre Tienling. Din Tokio se vestesce, că lupta decisivă în Manciuria se apropie. Kuroki face pregătiri de a ataca de la spate armata lui Kuropatkin.

Petersburg, 28 Februarie. Din Helsingfors se anunță, că partidul rezistenței active din Finlanda a dat o proclamație, în care proclamă revoluțiunea și invită pe Finlandesi a apuca arma și a lupta pentru viitorul Finlandei.

Tokio, 1 Martie. Oyama anunță, că după lupte înverșunate Cinhenceng a fost cucerit de Japonessii.

Petersburg, 1 Martie. Generalul Kaulbars e în retragere completă din toate pozițiunile de la Hunho.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Dela „Tipografia A. Mureșianu” din Brașov, se pot procura următoarele cărți:

(La cărți, aici înșirate este a se mai adăuga și lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandare.)

Scrieri istorice.

Memorii din 1848—49 de Vas. Moldovan, fost prefect al Legiunii III în 1848—49. Prețul cor. 1 (cu posta cor. 1.10)

Viața și operele lui Andrei Mureșianu, studiu istoric-literar de Ioan Rațiu, prof. ord. la preparandia din Blăși, Prețul 2 cor., plus porto 10 bani. Venitul curat al acestui op se va contribui la formarea unui fond pentru Internatul preparandilor din Blăși.

„Colonel David baron Urs de Margina la Solferino și Lissa”, interesantă și eminentă conferință, ce a ținut-o d-nul colonel c. și r. Francisc Rieger în reuniunile militare dela Brașov și Sibiu. Broșura conține și două portrete bine reușite ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era major, și altul din timpul mai recent; mai conține și o hartă a Lissei, cum și ilustrațiunea mormântului eroului nostru. Prețul 80 b. (plus 6 b. porto.)

„Pentru memoria lui Avram Iancu”, apelul dat către ministerul de interne D. Perozel prin d-l Dr. Amos Frâncu în cauza fondului pentru monumentul lui Iancu. Prețul este 1 cor. In România 2 lei plus 5 bani porto.

„Pintea Vitezel”, tradiții, legende și schițe istorice, de Ioan Pop-Reteganul. Cea mai completă scriere despre eroul Pintea. În ea se cuprind foarte interesante tradiții și istorisiri din toate părțile, pe unde a umblat Pintea. Prețul 40 bani, plus 6 bani porto.

„Românul în sat și la ôste”. Acesta este titlul unei nouă cărți, ce d-l Ioan Pop Reteganul, cunoscutul și meritosul nostru scriitor popular, a dat literaturii române. Prețul 20 b., cu posta 26 b.

Lupta pentru drept de Dr. Rudolf de Ihering traduce de Teodor V. Păcățian. Prețul 2 cor. (+ 10 b. porto.)

„Ieraniul român și ungur din Ardeal”, studiu psihologic popular de I. Paul. Prețul 1 cor. (+ 5 b. porto.)

„David Almasianu”, schițe biografice de Ioan Popea. Broșura această prezintă și multe momente de însemnată istorică. Prețul 60 b. (cu posta 66 b.)

Cursul pieței Brașov.

Din 28 Februarie n. 1905.

Bancnote rom.	Cump.	18.76	Vend.	18.82
Argint român.	„	18.60	„	18.80
Napoleon d'or.	„	19.06	„	19.10
Galbeni	„	11.20	„	11.30
Ruble Rusești	„	2.53	„	2.54
Mărci germane	„	117.20	„	117.50
Lire turcești	„	21.50	„	21.60
Scris. fenc. Albina 5%	„	101.—	„	102.—

Cărți de rugăciuni și predici.

Cuvântări bisericești scrise de Ioan Papiu Tom. III Prețul 3 cor., plus 20 b. porto.

Cuvântări bisericești de Ioan Papiu: tomul III cuprinde cuvântări bisericești acomodate pentru ori-ce timp; și pentru toate sărbătorile de peste an. Pe lângă predici, se mai află în text câte-o instructivă notiță istorică privitoare la însemnătatea diferitelor sărbători. Fiă-care com separat costă 3 cor. (plus 10 b. porto.)

Predici pentru Duminicile de peste an, compuse după catechismul lui Decharbe, de V. Christ. Conține predici dela Duminica XI după Rosalii până la Duminica Vameșului. Prețul cor. 1.60 (prin postă cor. 1.70.)

Cuvântări bisericești pre sărbătorile de preste an scrise de Ioan Papiu. Preț. 3 cor. (pl. 30 b. porto.)

„Cartea Durerii” de Emil Bougand, tradusă din originalul francez de Iacob Nicolescu, editura lui Dr. E. Dăianu. Timișoara 1895. O cărtică de mângâiere sufletescă, care costă legată 3 cor. (plus 10 b. porto.)

„Cuvântări bisericești de Massillon” traduse din originalul francez de Ioan Genț protopop gr.-cat. român al diecesei de Oradea-mare. — Deja la 1898 a apărut în Oradea-mare cartea cu titlul de mai sus care cuprinde 17 predici de ale vestitului orator eclesiastic francez. Predicile sunt împărțite de traducător după anul bisericesc răsăriten, și fie-care este pusă la acea Duminică sau sărbătoare, cu a cărei evanghelie se potrivește predica. Un volum elegant de preste 400 pagini în 8° cu portretul lui Massillon. — Traducerea se distinge printr-un limbaj ales. — Prețul 5 cor. (6 Lei 50) plus 30 bani porto.

Cuvântări funebre și iertăciuni din autori renumiți, prelucrate de Titu Budu. Tom. II. preț. 2 cor. (plus 20 b. porto.)

Cursul la bursa din Viena.

Din 28 Februarie n. 1905.

Renta ung. de aur 4%	118.90
Renta de cor. ung. 4%	98.15
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	89.45
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	98.15
Bonuri rurale croate-slavone	98.50
Impr. ung. ca premii	217.75
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	171.—
Renta de hârtie austr.	100.30
Renta de argint austr.	100.25
Renta de aur austr.	120.—
Renta de cor. austr. 4%	100.25
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	92.20
Losuri din 1860.	157.30
Acții de-ale Băncii austro-ungar.	16.39
Acții de-ale Băncii ung. de credit	790.25
Acții de-ale Băncii austr. de credit	67.75
Napoleon d'or	19.07
Mărci imperiale germane.	117.12 1/2
London vista.	240.—
Paris vista.	85.22 1/2
Note italiene	95.30

„AURORA”, societate de împrumut și păstrare în Năsăud.

Nr. 91—1905.

CONVOCARE.

Domnii membrii a-i societății de împrumut și păstrare „Aurora”, sunt prin acesta invitați a participa la

a XXXI-a Adunare generală ordinară,

care va avea loc Duminică în 26 Martie st. n. 1905, la 10 ore a. m. în localitatea institutului din Năsăud.

Pentru cazul când această adunare nu s'ar pute ținé din lipsa voturilor recerute, prin această se convoca tot-odată a doua adunare, care va avea loc în 2 April 1905, la orele și locul fixat mai sus, în care vor aduce hotărâri valabile membrii prezenți.

Ordinea zilei:

1. Deschiderea adunării generale și constituirea ei.
2. Raportul de gestiune al direcțiunii și raportul comisiunii cenzurătoare.
3. Statorirea bilanțului pre anul 1904. distribuirea profitului și darea absolutului pentru anul de gestiune expirat.
4. Alegerea a 2 membrii în consiliul administrativ pre timp de 3 ani.
5. Alegerea comisiunii cenzurătoare pre timp de un an.
6. Propunerii de a consiliului și eventual alte propunerii înscrise în sensul statutului.

Năsăud, la 24 Februarie 1905.

Direcțiunea.

Se caută un băiat
din o casă bună ca învățacel la
„Consum” Soc. com. pe acțiuni
în Blaj. 1—3.1665.

Unde se mănâncă bine
și se béu VINURI curate
de Mediaș BERE de Pilsen
„Urquell” prospătă dela cep în
fie-care ȳ? ? La ~ ~ ~
Restaurantul Schwarzburg
în Brașov, Str. Spitalului nr. 20.
Listă de bucate românească.
De o cercetare numerosă se rogă
C. R. GLIGORE CRISTEA,
conducătorul restaurantului.

27—50

CUI ÎI PLACE

o față delicată și curată, fără pistru
o piele môle și un teint trandafiriu?
Acela se spele în fie-care ȳ cu
renumitul săpun medicinal

Bergmann's „Lilienmilchseife”

(Marca: 2 minerl.)

dela Bergmann & Co. în Dresden și
Tetschen a/E.

Se capătă bucată cu 80 bani,
în farmaciile:

VICTOR ROTH la „Ursu”,
FR. STENNER la „Leu”,
JUL. HORNUNG la „Arap”,
TEUTSCH & TARTLER drog.
farmacia W. LINGNER,
J. B. MIRSLEBACHER sen.

în Brașov;

în Sighișoara.

Cruce seu stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

Vindecă și înviorază

Nu e mijloc secret.

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a
acest aparat vindecă bo-

se da împrejurării, că
le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, ne
uralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, ȳtuturi de ureche, bătăle de ini-
mă, sgârșiri de inimă, asmă, aușul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, re-
ceală la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udu în pat, influență, insomnie, epilepsia,
circulația neregulată a sângelui și multor altor bôle, cari la tractare normală a medicu-
lui se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate încurșe din toate păr-
țile lumii, cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine pôte examina aceste atestate
Acel pacient. care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde ori-
ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis s'ese
confundé cu aparatul „Volta”, de ôre-c „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-
Ungaris a fost ofici-s oprit, fiind nefolositor. pe când aparatul meu e în genere cunoscut
apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei male electo-magnetice o recomandă îndesebi

Prețul aparatului mare e 6 cor.

Pretul aparatului mic e 4 cor.

folosibil la morbari, cari nu sunt
mai vechi de 15 ani.

folosibil la copii și femei de
constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vëndare pentru trã i streinătate e:c.

MÜLLER ALBERT, Budapesta,

V, Strada VADÁSZ 42 A./E.
colțul strada Kálmán.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provédut cu cele mai
bune mijlôce tehnice și fiind bine asortat cu tot
felul de caractere de litere din cele mai moderne
este pus în pozițiune de a puté esecuta ori-ce
comande cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE
ÎN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

CĂRȚI DE ȘCIINȚA,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ
DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

ANUNȚURÎ.

REGISTRE și IMPRIMATE
pentru toate speciile de serviciuri.

BILANȚURÎ.

Compturi, Adrese,
Circulare, Scrisori.
Couverte, în totă măriméa.

TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURI
și RESTAURANTE.

PREȚURÎ-CURENTE ȘI DIVERSE

BILETE DE INMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în biuroul
tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, în eta-
giul, înderept în curte. — Prețurile moderate. —
Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.